

urednik biblioteke: **Ognjen Strpić**

prijevod: **Karmela Cindrić**

izdavač: **Naklada Jesenski i Turk**

za izdavača: **Mišo Nejašmić**

grafički urednik: **Boris Kuk**

tisak: **Zrinski d.d., Čakovec**

www.jesenski-turk.hr

MALCOLM GLADWELL

IZVAN PROSJEKA

PRIČA O USPJEHU

Naklada Jesenski i Turk

Zagreb, travanj 2009.

Sadržaj

Uvod: Tajna Roseta	9
Prvi dio: Prilika	15
Matejev efekt	17
Pravilo 10 000 sati	33
Nevolja s genijima, 1. dio	59
Nevolja s genijima, 2. dio	77
Tri pouke Joea Floma	95
Drugi dio: Baština	127
Harlan, Kentucky	129
Etnička teorija avionskih nesreća	141
Rižina polja i testovi iz matematike	175
Maritina pogodba	193
Jamajčanska priča	207
Bilješke	219
Zahvale	229
Kazalo	231

Tajna Roseta

TI SU LJUDI UMIRALI OD STAROSTI. TO JE TO.

izvan prosjeka, prema engl. **outlier**

- 1: nešto što je smješteno dalje ili klasificirano drukčije od glavne ili povezane jedinice
- 2: statistički podatak koji se vrijednošću izrazito razlikuje od drugih u uzorku

1.

Roseto Valfotore leži sto pedeset kilometara jugoistočno od Rima, na obroncima Apenina, u talijanskoj pokrajini Foggiji. U stilu srednjovjekovnih sela, mjesto je izgrađeno oko velikog središnjeg trga. Pročeljem okrenuta trgu nalazi se Palazzo Marchesale, palača obitelji Saggese, nekadašnjih veleposjednika u tim krajevima. Pod lučnim svodom s jedne strane prolaz je u crkvu *Madonna del Carmine* – Gospe od Karmela. Uske kamene stube, sa strana opasane zbijenim skupinama kamenih jednokatnica s krovovima od crvena crijepa, vode u brdo. Stoljećima su rosetski *paesani* radili u kamenolomima mramora na okolnim brežuljcima, ili su obrađivali polja u terasastoj dolini podno mjesta. Pješačili su po šest, sedam kilometara niz planinu jutrom, a potom se opet vraćali dugim putem uzbrdo noću. Život je bio težak. Jedva pismeni mje-

štani bili su očajno siromašni i nisu se nadali boljoj sutrašnjici sve dok, krajem devetnaestog stoljeća, do Roseta nije stigao glas o prekomorskoj zemlji prilika.

U siječnju 1882. godine skupina od jedanaestero Rosetanaca – deset muškaraca i jedan dječak – krenula je brodom put New Yorka. Prvu noć u Americi prespavali su na podu neke taverne u Ulici Mulberry, u manhattanskoj četvrti Mala Italija. Potom su se otputili na zapad i naposljetku se zaposlili u kamenolomu škriljevca, stotinu i pedeset kilometara zapadno od New Yorka, blizu mjesta Bangor u Pennsylvaniji. Sljedeće godine petnaest Rosetanaca krenulo je iz Italije u Ameriku, a nekolicina ih je ponovno završila u Bangoru, pridruživši se zemljacima koji su radili u kamenolomu. Ti su doseljenici, opet, odaslali glas u Roseto o prilikama što se nude u Novome svijetu, pa su uskoro nove skupine Rosetanaca pakirale torbe i kretale put Pennsylvanije, sve dok se početna rječica doseljenika nije pretvorila u poplavu. Samo u 1894. godini oko tisuću dvjesto Rosetanaca zatražilo je putovnice za Ameriku, pa su čitave ulice njihova starog sela sad ostale prazne.

Rosetanci su počeli kupovati zemlju na krševitom brežuljku koji je s Bangorom povezivala strma makadamska cesta prepuna rupa. Na uskim brdovitim ulicama izgradili su zbijene skupine kamenih jednokatnica natkrovljenih crepovima od škrljca. Izgradili su i crkvu i nazvali je Gospa od Karmela, a glavnoj ulici, na kojoj se ona nalazila, nadjenuli su ime Avenija Garibaldi, po velikom junaku talijanskog ujedinjenja. U početku su svoj gradić zvali Nova Italija. No uskoro su promijenili ime u Roseto, što se činilo posve prikladnim s obzirom na to da su gotovo svi došli iz istog sela u Italiji.

Tisuću osamsto devedeset šeste neki energičan mlad svećenik, otac Pasquale de Nisco, stupio je na dužnost u crkvi Gospe od Karmela. De Nisco je osnivao duhovne zajednice i organizirao svetkovine. Poticao je mještane da krče zemlju i sade luk, grah, krumpir, dinje i voćke u dugim vrtovima iza kuća. Dijelio im je sjemenje i gomolje. Gradić je živnuo. Rosetanci su počeli uzgajati svinje u dvorištima, saditi vinograde i proizvoditi domaće vino. Izgrađene su škole, park, samostan i groblje. Duž Avenije Garibaldi otvorene su male trgovine, pekare, restorani i barovi. Niknulo je više od desetak krojačnica koje su izrađivale bluze za veleprodaju. Obližnji Bangor bio je pretežno velški i en-

gleski, a sljedeći je gradić bio većinom njemački, što je značilo – s obzirom na tadašnja trvenja između Engleza, Nijemaca i Talijana – da je Roseto ostao grad isključivo Rosetanaca. Da ste šetali ulicama Roseta u Pennsylvaniji u prvih nekoliko desetljeća 1900-ih, čuli biste jedino talijanski jezik i to ne bilo kakav, nego baš južnjački dijalekt kakvim se govorilo kod kuće, u talijanskom Rosetu. Roseto u Pennsylvaniji bio je sićušan svijet za sebe, samom sebi dovoljan – o kojemu društvo oko njega gotovo ništa nije znalo – i takav bi možda i ostao da nije bilo čovjeka po imenu Stewart Wolf.

Wolf je bio liječnik. Bavio se proučavanjem probave i želuca i predavao je na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Oklahomi. Ljetovao je na nekoj farmi u Pennsylvaniji, nedaleko od Roseta – premda to, dakako, samo po sebi nije mnogo značilo, jer je Roseto bio toliko zaokupljen sobom da ste mogli živjeti u susjednom mjestu, a nikad ne saznati previše o njemu. “Jednom prilikom, dok smo boravili ondje preko ljeta – bilo je to potkraj pedesetih godina – pozvali su me da održim govor u mjesnom medicinskom udruženju”, rekao je Wolf mnogo godina poslije u nekom intervjuu. “Kad je predavanje završilo, jedan me domaći liječnik pozvao na pivo. I dok smo pili, rekao mi je: ‘Znate, već sedamnaest godina držim ordinaciju. Dolaze mi pacijenti odasvud, a rijetko kad naiđem na nekog Rosetanca mlađeg od šezdeset pet godina koji boluje od srčane bolesti.’”

Wolf se jako iznenadio. Bile su to tisuću devetsto pedesete, mnogo prije no što su uvedeni lijekovi za snižavanje kolesterola i agresivne mjere za sprečavanje srčanih oboljenja. Srčani udari u Sjedinjenim Državama poprimali su epidemijske razmjere. Bili su vodeći uzrok smrti u muškaraca ispod šezdeset pet godina. Zdrav je razum govorio da je nemoguće da se jedan liječnik ne susreće sa srčanim udarima.

Wolf je to odlučio istražiti. Zamolio je za pomoć nekolicinu svojih studenata i kolega iz Oklahome. Prikupili su mjesne smrtovnice za što više proteklih godina. Analizirali su medicinske kartone. Uzeli su povijesti bolesti i sastavili obiteljska rodoslovlja. “Imali smo puno posla”, kazao je Wolf. “Odlučili smo izraditi preliminarnu studiju. Započeli smo 1961. godine. Gradonačelnik nam je tada rekao: ‘Sve moje sestre će vam pomoći.’ A imao je četiri sestre. ‘Možete uzeti gradsku vijećnicu’, kazao je. ‘Ali, gdje ćete vi održavati sastanke vijeća?’ upitao sam

ga. 'Pa, odgodit ćemo ih na neko vrijeme', odgovorio je. Dame su nam donosile ručak. Imali smo kabinice u kojima smo vadili krv i izrađivali EKG. Bili smo ondje četiri tjedna. Potom sam ponovno zamolio vlasti za pomoć. Posudili su nam školu preko ljeta. Pozvali smo cjelokupno stanovništvo Roseta na ispitivanje".

Rezultati su bili zapanjujući. Praktički nitko mlađi od pedeset pet godina nije umro od srčanog udara ili pokazivao ikakve znakove srčane bolesti. Što se tiče muškaraca starijih od šezdeset pet godina, stopa smrtnosti od posljedica bolesti srca u Rosetu bila je otprilike upola niža od ukupne stope smrtnosti od istih uzroka u Sjedinjenim Državama. Štoviše, stopa smrtnosti od svih uzroka u Rosetu bila je trideset do trideset pet posto niža od očekivane.

Wolf je u pomoć doveo prijatelja, sociologa iz Oklahome, Johna Bruhna. "Za vođenje intervjua zaposlio sam studente medicine i studente poslijediplomskih studija, pa smo išli od kuće do kuće u Rosetu i razgovarali sa svakom osobom starijom od dvadeset jedne godine", sjeća se Bruhn. To se dogodilo prije više od pedeset godina, no u Bruhnovu se glasu još uvijek osjećalo oduševljenje dok je opisivao što su otkrili. "Nije bilo samoubojstava, alkoholizma, ovisnosti o drogama, a zločina je bilo veoma malo. Nitko nije živio od socijalne pomoći. Potom smo istražili čir na želucu. Nisu ni to imali. Ti su ljudi umirali od starosti. To je to."

U Wolfovoj struci postoji ime za mjesta poput Roseta – mjesto koje leži izvan svakodnevnog iskustva, gdje ne vrijede uobičajena pravila. Roseto je bio *izvan prosjeka*.

2.

Wolfova prva pretpostavka bila je da se Rosetanci zacijelo pridržavaju nekih prehrambenih navika iz Starog svijeta zbog kojih su zdraviji od drugih Amerikanaca. No uskoro je zaključio da to nije točno. Rosetanci su pripremali jelo na masti, umjesto na mnogo zdravijem maslinovom ulju kojim su se služili u Italiji. Pizza se u Italiji sastoji od tanke kore posoljenog i nauljenog tijesta i pokojom rajčicom, incunom ili lukom.

Pizzu u Pennsylvaniji činilo je krušno tijesto pokriveno pikantnim kobasicama, salamama, šunkom i katkada jajima. Slatkiši poput piškota i *tarallija* u Italiji su se čuvali za Božić i Uskrs; u američkom Rosetu jeli su se cijele godine. Kad je Wolf dao u zadaću stručnjacima za hranu da analiziraju tipične prehrambene navike Rosetanaca, pokazalo se da izvor nevjerojatnih četrdeset jedan posto njihovih kalorija čine masnoće. A nije to bio ni grad u kojemu su ljudi ustajali u zoru da bi se bavili jogom ili žustro trčali devet i pol kilometara. Pensilvanijski Rosetanci bili su teški pušači i mnogi su se borili s pretilošću.

Ako prehrana i vježba ne objašnjavaju rezultate, što je s genetikom? Rosetanci su čvrsto prepletena grupa iz istoga kraja u Italiji, pa je Wolfovo sljedeće pitanje bilo imaju li oni možda neki izrazito žilav tjelesni ustroj koji ih štiti od bolesti. Zato je potražio rođake Rosetanaca koji su živjeli u drugim dijelovima Sjedinjenih Država kako bi utvrdio jesu li i oni iznimno dobra zdravlja poput svojih rođaka u Pennsylvaniji. Nisu bili.

Potom se pozabavio krajem u kojemu su Rosetanci živjeli. Jesu li možda obronci istočne Pennsylvanije nekako pogodovali njihovu zdravlju? Dva najbliža grada Rosetu bili su Bangor, tek nešto niže niz brdo, i Nazareth, nekoliko kilometara dalje. Ta dva gradića veličinom su otprilike odgovarala Rosetu, a u oba su živjeli europski useljenici navikli na težak rad. Wolf je pročešljao medicinske kartone u oba mjesta. Kod muškaraca starijih od šezdeset pet godina stope smrtnosti od srčane bolesti bile su dva puta više nego u Rosetu. Još jedna slijepa ulica.

Wolfu je postajalo jasno da tajna Roseta nije u prehrani ili genima ili u zemljopisnom položaju. *Zacijelo je posrijedi bio sam Roseto*. A obilazeći grad, Bruhn i Wolf otkrili su i zašto. Vidjeli su kako Rosetanci posjećuju jedni druge, kako zastajkuju na ulici i čavrljaju na talijanskom i kako zajedno objeduju u dvorištima. Saznali su o proširenim obiteljskim klanovima koji su činili podlogu gradske društvene strukture. Vidjeli su kako u mnogim domovima pod istim krovom žive tri naraštaja i kako se djedovima i bakama iskazuje posebno poštovanje. Otišli su na misu u crkvu Gospe od Karmela i primijetili osjećaj jedinstva i spokoja koji je ondje vladao. Nabrojali su dvadeset dvije razne građanske organizacije u gradiću s manje od dvije tisuće stanovnika. Zainteresirao ih je osobit egalitaristički etos zajednice zbog kojega se bogatiji nisu

razmetali svojim uspjehom i koji je manje uspješnima pomagao da prikriju svoje neuspjehe.

Sijući kulturu *paesana* južne Italije na brda istočne Pennsylvanije, Rosetanci su stvorili snažnu društvenu strukturu koja ih je poput štita izolirala od pritisa modernog svijeta. Rosetanci su bili zdravi zbog mjesta svog *porijekla*, zbog svijeta koji su stvorili za sebe u svom malenom gradiću u brdima.

“Sjećam se prvog posjeta Rosetu, kad ste na obiteljskim objedima mogli vidjeti tri naraštaja, potom svih tih pekarnica, ljudi koji šetuckaju ulicom, sjede na verandi i pričaju, i krojačnica bluza u kojima rade žene dok su muškarci u kamenolomu”, rekao je Bruhn. “Bilo je čarobno.”

Možete zamisliti na kakvu su skepsu naišli Bruhn i Wolf kad su prvi put predstavili svoja otkrića medicinskoj zajednici. Odlazili su na konferencije na kojima su njihovi kolege predočavali duge nizove podataka u kompliciranim grafikonima, pozivajući se na ovu vrstu gena ili onu vrstu fiziološkog procesa, dok su oni govorili o tajanstvenim i čarobnim prednostima koje sa sobom nosi razgovor sa susjedima na ulici i život triju naraštaja pod istim krovom. Dug život, općenito se smatralo u to vrijeme, ovisi u velikoj mjeri o tome tko smo – odnosno o našim genima. Ovisi i o odlukama koje donosimo – o tome što biramo jesti, koliko vježbati, i koliko nas uspješno liječi zdravstveni sustav. Nitko nije razmišljao o zdravlju u kategorijama *zajednice*.

Wolf i Bruhn morali su navesti medicinske autoritete da o zdravlju i srčanim udarima počnu razmišljati na potpuno nov način. Morali su ih uvjeriti kako je, držeći se isključivo okvira osobnih izbora ili usamljenih akcija pojedinaca, nemoguće razumjeti zašto je netko zdrav. Morali su gledati *dalje od* pojedinaca. Morali su razumjeti kulturu koje su ti pojedinci dio, potom tko su im prijatelji i obitelji, i odakle su te obitelji došle. Morali su shvatiti da vrijednosti svijeta u kojemu živimo i ljudi kojima se okružujemo imaju dubok utjecaj na to tko smo.

U knjizi *Izvan prosjeka* želim za naše poimanje uspjeha učiniti ono što je Stewart Wolf učinio za naše poimanje zdravlja.

Prvi dio

Prilika

Matejev efekt

JER SVAKOME TKO IMA DAT ĆE SE JOŠ PA ĆE OBILOVATI,
A ONOMU TKO NEMA ODUZET ĆE SE I ONO ŠTO IMA.

— EVANĐELJE PO MATEJU 25:29

1.

Jednog toplog proljetnog dana u svibnju 2007. godine, na prvenstvu za Memorijalni kup u Vancouveru u Britanskoj Kolumbiji, sastali su se hokejaški klubovi Tigers iz Medicine Hata i domaći Giantsi. Tigersi i Giantsi bili su dvije najbolje momčadi Kanadske hokejaške lige, koja je opet najbolja juniorska hokejaša liga na svijetu. Bile su to buduće zvijezde hokeja – sedamnaestogodišnjaci, osamnaestogodišnjaci i devetnaestogodišnjaci koji su klizali i udarali pakove takoreći još od pelena.

Utakmica se prikazivala na kanadskoj državnoj televiziji. Sa stupova uličnih svjetiljki, posvuda po ulicama u središtu Vancouveta, viješale su zastavice Memorijalnog kupa. Dvorana je bila rasprodana do posljednjeg mjesta. Po ledu je prostrt dug, crveni sag, a službeni najavljiivač predstavio je ugledne posjetitelje. Prvi na redu bio je premijer Britanske Kolumbije, Gordon Campbell. Potom je, uz zaglušan pljesak, išetao Gordie Howe, jedan od najvećih igrača hokeja na ledu svih vre-

mena. "Dame i gospodo", zagrmio je zatim najavljiivač, "slijedi gospodin Hokej!"

Idućih šezdeset minuta dva su tima igrala nadahnut, žestok hokej. Prvi je bod na samom početku druge trećine zabilježila domaća ekipa. Gol je zabio Mario Bliznak, dočekavši pak koji je odbio protivnički golman. Na samom kraju druge trećine momčad iz Medicine Hata izjednačila je kad je njihov glavni golgeter, Darren Helm, ispalio brz udarac u gol pokraj vratara domaće momčadi, Tysona Sexsmitha. Dečki iz Vanco-uvera odgovorili su u trećoj trećini, zabivši gol razlike, da bi potom – kad su protivnici iz Medicine Hata u očajanju zamijenili vratara – postigli i treći pogodak.

Poslije utakmice igrači, njihove obitelji i sportski novinari iz cijele zemlje nagurali su se u svlačionici pobjedničke momčadi. Zrak je bio težak od dima cigareta, mirisa šampanjca i zadaha znojem natopljene hokejaške odjeće. Na zidu je visio rukom ispisan transparent: "Prihvati borbu." U sredini prostorije stajao je trener Giantsa, Don Hay, očiju vlažnih od suspregnutih suza. "Toliko sam ponosan na ove dečke", rekao je. "Ma pogledajte samo po svlačionici! Nema tu nijednog momka koji nije dao sve od sebe."

Kanadski hokej je meritokracija. Tisuće kanadskih dječaka počinju se baviti tim sportom već kao "poletarci", još prije nego ih upišu u vrtić. Od tog trenutka postoje lige za svaki dobni razred, i na svakoj od tih razina igrači se razvrstavaju, odabiru i procjenjuju, a oni najbolji odvajaju se i osposobljavaju za idući stupanj. Kad igrači navršše petnaest, šesnaest godina, najbolji među najboljima već su usmjereni u elitnu ligu, poznatu i kao Glavna juniorska Prva liga, koja je vrh piramide. A igra li vaša momčad iz Glavne juniorske Prve lige u Memorijalnom kupu, to već znači da se nalazite na samom vrhu vrha piramide.

Tako većina sportova odabire svoje buduće zvijezde. Tako je organiziran nogomet u Europi i Južnoj Americi i tako se odabiru natjecatelji za Olimpijade. U tom pogledu, nema velike razlike između toga kako svijet klasične glazbe bira svoje buduće virtuozе, kako svijet klasičnog baleta bira svoje buduće balerine i kako obrazovni sustav bira svoje buduće znanstvenike i intelektualce.

Mjesto u Glavnoj juniorskoj Prvoj ligi ne može se kupiti. Nije važno što su vam otac i majka, ili tko vam je bio djed, ili kakvim se poslom bavi vaša obitelj. Niti je važno živite li u najzabitijem kutku najsjever-

nije kanadske pokrajine. Ako imate sposobnosti, golema mreža hokejaških skauta i lovaca na talente već će vas pronaći, a ako ste spremni raditi na razvoju te sposobnosti, sustav će vas nagraditi. Uspjeh u hokeju temelji se na *osobnim zaslugama* – a obje te riječi su važne. Igrači se ocjenjuju po rezultatima koje su postigli oni sami, a ne netko drugi, i ocjenjuju se po sposobnostima – ne po nekim drugim proizvoljnim činjenicama.

Ali je li uistinu tako?

2.

Ovo je knjiga o *ljudima izvan prosjeka*, o muškarcima i ženama koji čine nešto što nadilazi ono uobičajeno. U idućim ću vam poglavljima predstaviti niz takvih vanprosječnih ljudi: genije, poslovne tajkune, rock-zvijezde i softverske programere. Otkrit ćemo tajne iznimnog odvjetnika, istražiti što izdvaja najbolje pilote od pilota kojima se ruše avioni i pokušati dokučiti zašto su Azijci tako dobri u matematici. A proučavajući živote onih osobitih među nama – stručnih, nadarenih i energičnih ljudi – tvrdit ću da ima nešto krajnje pogrešno u načinu na koji poimamo uspjeh.

Koje si pitanje uvijek postavljamo o uspješnim ljudima? Želimo saznati *kakvi* su – kakvoga su karaktera, koliko su inteligentni, kakve živote vode, ili s kakvim su osobitim talentima možda došli na svijet. I pretpostavljamo da ta osobna svojstva objašnjavaju kako je dotični pojedinac dosegnuo vrh.

U autobiografijama koje redovno objavljuju milijardersko-poduzetničko-rokerske zvijezde, osnovna priča uvijek je ista: naš se junak rađa u skromnim prilikama i sâm se, zahvaljujući vlastitoj ustrajnosti i nadarenosti, probija do vrha. Biblijskog Josipa braća su odbacila i prodala u ropstvo, no on se, zahvaljujući vlastitoj izvrsnosti i pameti, uzdigao do položaja desne ruke faraonu. U slavnim romanima Horatia Algera iz 19. stoljeća dječaci rođeni u bijedi uspinju se do bogatstva kombinacijom odvažnosti i inicijative. "Mislim da mi je, sve u svemu, to odmoglo", rekao je jednom Jeb Bush, kad su ga upitali što za njegovu karijeru po-

slovnog čovjek znači to što je sin jednog američkog predsjednika, brat drugog američkog predsjednika i unuk bogatog bankara s Wall Streeta i američkog senatora. Kandidirajući se za guvernera Floride neprestano je ponavljao kako je on čovjek koji se "uzdigao vlastitim radom", a činjenica da se malo tko zamisli nad tom tvrdnjom pokazuje koliko duboko povežujemo uspjeh isključivo s trudom pojedinca.

"Podignite glave", rekao je Robert Winthrop okupljenoj gomili prije mnogo godina, otkrivajući spomenik velikom junaku američke neovisnosti, Benjaminu Franklinu, "i pogledajte sliku čovjeka koji se uzdigao ni iz čega, koji nije dugovao ništa ni porijeklu ni zaštitnicima, koji nije uživao prednosti ranog obrazovanja koje su otvorene – stotruko otvorene – vama, koji je obavljao najskromnije dužnosti u poslovima kojima se bavio u mladim godinama, no koji je doživio da stoji pred kraljevima i koji je, umrijevši, za sobom ostavio ime što ga svijet nikada neće zaboraviti."

U ovoj bih vas knjizi htio uvjeriti da takva objašnjenja uspjeha osobnim svojstvima ne funkcioniraju. Ljudi se ne izdižu ni iz čega. Mi dugujemo nešto svom porijeklu i zaštitnicima. Može nam se činiti da su ljudi koji stoje pred kraljevima sve sami postigli. No oni su zapravo bez iznimke slijednici skrivenih prednosti, iznimnih prilika i kulturnih tekovina koje im omogućavaju da uče i marljivo rade i razumiju svijet onako kako drugi to ne mogu. Važno je gdje i kad smo odrasli. Kultura kojoj pripadamo i tekovine koje su nam prenijeli preci oblikuju obrasce našeg uspjeha na nevjerojatne načine. Drugim riječima, nije dovoljno upitati se kakvi su uspješni ljudi. Tek pitajući *odakle* su možemo razotkriti logiku toga tko uspijeva a tko ne.

Biolozi često govore o "ekologiji" organizma: najviši hrast u šumi nije najviši samo zato što je izrastao iz najžilavijeg žira. Najviši je i zato što mu drugo drvo nije zaklonilo sunce, što je zemlja oko njega bila duboka i plodna, što mu kao mladom stablu zec nije obrstio koru i što ga drvosječa nije sasjekao prije nego je sazrio. Svi mi znamo da uspješni ljudi i skupine ljudi izrastaju iz žilavog sjemenja. No znamo li dovoljno o suncu koje ih je grijalo, o zemlji u koju su puštali korijenje, o zečevima i drvosječama koje su srećom izbjegli? Ovo nije knjiga o visokom drveću. Ovo je knjiga o šumama – a dobro je poći od hokeja, zato što je objašnjenje toga tko dopijeva na vrh hokejaškog svijeta mnogo za-

nimljivije i složenije nego što se na prvi pogled čini. Ono je, štoviše, krajnje neobično.

3.

Evo rasporeda igrača kluba Tigers iz Medicine Hata za 2007. godinu. Dobro pogledajte i prosudite ima li u njemu štogod neobično.

Br.	Ime	Pozicija	Ljevak/ Dešnjak	Visina	Težina	Datum rođenja	Mjesto rođenja
9	Brenan Bosch	centar	dešnjak	172,7	78,4	14.02.1988.	Martnesville SK
11	Scott Wasden	centar	dešnjak	184,5	85,27	04.01.1988.	Westbank, BC
12	Colton Grant	lijevo krilo	ljevak	174,8	80,28	20.03.1989.	Standard, AB
14	Darren Helm	lijevo krilo	ljevak	182,8	82,5	21.01.1987.	St.Andrews. MB
15	Derek Dorsett	desno krilo	ljevak	180,3	80,7	20.12.1986.	Kindersley, SK
16	Daine Todd	centar	dešnjak	177,8	78,4	10.01.1987.	Red Deer, AB
17	Tyler Swystun	desno krilo	dešnjak	180,3	83,9	15.01. 1988.	Cochrane, AB
19	Matt Lowry	centar	dešnjak	182,8	84,3	02.03.1988.	Neepawa
20	Kevin Undershute	lijevo krilo	ljevak	182,8	80,7	12.04.1987.	Medicine Hat, AB
21	Jerrid Sauer	desno krilo	dešnjak	177,8	88,9	12. 09.1987.	Medicine Hat, AB
22	Tyler Ennis	centar	ljevak	174,8	160	06.10.1989.	Edmonton, AB
23	Jordan Hickmott	centar	dešnjak	182,8	72,5	11.04.1990.	Mission, BC
25	Jakub Rumpel	desno krilo	dešnjak	172,7	75,2	27.01.1987.	Hmciarovce, SVK
28	Bretton Cameron	centar	dešnjak	180,3	76,2	26.01.1989	Didsbury, AB